4. Zhembrovs'kyy S.M., Sych R.V. Spetsial'na fizychna pidhotovka maybutnikh ofitseriv-prykordonnykiv yak skladova formuvannya yikh hotovnosti do profesiynoyi diyal'nosti. Visnyk Natsional'noyi akademiyi Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrayiny, Vypusk 3, 2019. S. 1-11.

5. Zakonoproekt Ukrayiny «Pro vnesennya zmin do Zakonu Ukrayiny «Pro viys'kovyy obov"yazok i viys'kovu sluzhbu» (ukhvalenyy Verkhovnoyu Radoyu 09. 01. 2025 r., pidpysanyy prezydentom Ukrayiny 15. 01. 2025 r.).

6. Muntyan V.S. (2023). Pytannya vprovadzhennya prohram sportyvno-prykladnoyi fizychnoyi pidhotovky v zakladakh vyshchoyi osvity. Materialy II Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi «Prykladne znachennya fizychnoyi ta viys'kovoyi pidhotovky u maybutniy profesiyi». Kyyiv: DNU, Instytut modernizatsiyi zmistu osvity. S. 106-112.

7. Muntyan V.S., Poproshayev O.V. Pytannya realizatsiyi natsional'noyi stratehiyi z ozdorovchoyi rukhovoyi aktyvnosti student·s'koyi molodi v konteksti vyklykiv s'ohodennya. Naukovyy chasopys Ukrayins'koho derzhavnoho universytetu imeni Mykhayla Drahomanova. Seriia №15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport): zb. Naukovykh prats Vyp. 3K (176) 2024. S. 341-347.

8. Muntian V. (2024) Physical education and practice-oriented special physical training. Scientific research: modern challenges and future prospects, I International scientific and practical conference, Munich, Germany. P. 155-162.

9. Otkydach V.S. Shlyakhy udoskonalennya spetsial'noyi fizychnoyi pidhotovky sektoru bezpeky i oborony. Materialy Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi «Nauka ta osvita v epokhu novykh vyklykiv ta mozhlyvostey». 2024. S. 84-86.

10. Shlyamar I. L. Propozytsiyi z optymizatsiyi orhanizatsiyi fizychnoyi pidhotovky u Zbroynykh Sylakh Ukrayiny z urakhuvannyam vymoh s'ohodennya. Suchasni tendentsiyi ta perspektyvy rozvytku fizychnoyi pidhotovky ta sportu Zbroynykh Syl Ukrayiny, pravookhoronnykh orhaniv… Tezy VII Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi 2023. S. 40-43.

**DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.03к(188).52**

***Носко М.О.***
*ORCID iD: https://orcid.org/0000-0001-9903-9164*
*доктор педагогічних наук, професор,*
*дійсний член НАПН України,*
*заслужений діяч науки і техніки України,*
*Національний університет «Чернігівський колегіум»*
*імені Т.Г. Шевченка, м. Чернігів*
***Дейкун М.О.***
*ORCID iD: https://orcid.org/0009-0008-1359-537X*
*кандидат медичних наук, професор,*
*професор кафедри біології,*
*Національний університет «Чернігівський колегіум»*
*імені Т.Г. Шевченка, м. Чернігів*
***Мехед О.Б.***
*ORCID iD: https://orcid.org/ 0000-0001-9485-9139*
*доктор педагогічних наук,*
*професор, завідувач кафедри біології,*
*Національний університет «Чернігівський колегіум»*
*імені Т.Г. Шевченка, м. Чернігів*

## СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ, СПОРТУ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ

*У сучасних умовах реформування освіти в Україні особливого значення набуває вдосконалення професійної підготовки фахівців фізичної культури, спорту та здоров'я людини. Зростаючі вимоги до якості підготовки кадрів обумовлюють необхідність застосування інноваційних підходів, що поєднують традиційні та сучасні методики навчання, цифрові технології та компетентнісний підхід.*

***Метою** статті є аналіз та узагальнення сучасних підходів до підготовки фахівців фізичної культури та спорту в Україні, визначення ефективних освітніх технологій, які сприяють підвищенню професійної компетентності випускників. **Методологія.** Дослідження базується на комплексному підході, який включає аналіз наукових джерел, нормативних документів, анкетування викладачів та студентів, порівняльний аналіз освітніх програм, а також методи педагогічного експерименту та спостереження. **Наукова новизна.** Дослідження базується на комплексному підході, який включає аналіз наукових джерел, нормативних документів, анкетування викладачів та студентів, порівняльний аналіз освітніх програм, а також методи педагогічного експерименту та спостереження.*

***Висновки.** Результати дослідження підтверджують, що впровадження інноваційних підходів у професійну підготовку фахівців фізичної культури, спорту та здоров'я людини сприяє підвищенню рівня їхньої компетентності, адаптивності до змін у галузі та готовності до міждисциплінарної співпраці. Запропоновані методики можуть бути використані для модернізації освітніх програм та підвищення ефективності навчального процесу.*

***Ключові слова:** освітнє середовище, заклади освіти, інформаційно-комунікаційні технології, здоров'язбереження, програмне забезпечення.*

***Mykola Nosko, Mykola Deikun, Olha Mekhed. Modern approaches to professional training of specialists in the field of physical culture, sports and human health in Ukraine.*** *In the current conditions of education reform in Ukraine, the improvement of professional training of specialists in physical culture, sports and human health is of particular importance. Growing requirements for the quality of personnel training necessitate the use of innovative approaches that combine traditional and modern teaching methods, digital technologies and a competency-based approach.*

***The purpose*** *of the article is to analyze and generalize modern approaches to the training of specialists in physical culture and sports in Ukraine, to identify effective educational technologies that contribute to improving the professional competence of graduates.* ***Methodology.*** *The study is based on a comprehensive approach, which includes the analysis of scientific sources, regulatory documents, questionnaires of teachers and students, comparative analysis of educational programs, as well as methods of pedagogical experiment and observation.* ***Scientific novelty.*** *The study is based on a comprehensive approach, which includes the analysis of scientific sources, regulatory documents, questionnaires of teachers and students, comparative analysis of educational programs, as well as methods of pedagogical experiment and observation.*

***Conclusions.*** *Modern approaches to training specialists in physical education, sports and human health are based on the integration of the latest technologies, an interdisciplinary approach and personalization of education. The survey results confirm the positive impact of these changes on the quality of training of students and graduates. The development of inclusive programs and international cooperation remains an important direction. The use of simulation technologies and gamification makes the educational process more effective and interesting. Further improvement of educational methods will contribute to the training of highly qualified specialists capable of working effectively in the field of physical education and human health.*

***Key words:*** *educational environment, educational institutions, information and communication technologies, health care, software.*

**Постановка проблеми.** У сучасних умовах розвитку освіти та науки особливого значення набуває вдосконалення професійної підготовки фахівців у сфері фізичної культури, спорту та здоров'я людини. Інноваційні підходи до навчального процесу спрямовані на інтеграцію новітніх технологій, міждисциплінарний підхід, індивідуалізацію навчання та впровадження комплексних програм, що забезпечують високу якість підготовки спеціалістів. В Україні професійна підготовка в цій сфері активно змінюється відповідно до сучасних вимог, що зумовлено швидким розвитком технологій, реформами у сфері освіти та необхідністю підвищення якості підготовки кадрів для сфери фізичної культури та громадського здоров'я, оскільки адаптація до сучасних тенденцій дозволяє підготувати фахівців, які можуть ефективно працювати в різних напрямах фізичної культури, спорту та охорони здоров'я.

Разом із тим, важливим є вивчення європейського досвіду у сфері професійної підготовки фахівців фізичної культури, спорту та здоров'я людини. Країни Європейського Союзу активно вдосконалюють навчальні програми, інтегрують сучасні технології та адаптують підходи до актуальних потреб суспільства. Аналіз європейських інноваційних практик дозволяє сформувати цілісне уявлення про перспективні напрями розвитку освіти у цій сфері та сприяє впровадженню ефективних методик в Україні.

У зв'язку з цим, актуальним є дослідження сучасних підходів до професійної підготовки фахівців фізичної культури, спорту та здоров'я людини в Україні з урахуванням найкращих міжнародних практик, що дозволить забезпечити конкурентоспроможність українських фахівців на міжнародному рівні та підвищити ефективність їхньої професійної діяльності.

**Аналіз літературних джерел**. Проблематика професійної підготовки фахівців фізичної культури, спорту та здоров'я людини є актуальною у сучасному науковому дискурсі. Дослідники наголошують на необхідності впровадження інноваційних методів навчання, використання інформаційно-комунікаційних технологій та посилення міждисциплінарного підходу. Значна увага приділяється впливу цифрових технологій на освітній процес. Так, Мехед Д. Б. із співавторами [4] акцентують увагу на ролі інформаційно-комунікаційних технологій у мотивації студентів до навчання, відзначаючи, що сучасні цифрові інструменти значно покращують засвоєння матеріалу. Схожі ідеї розглядають Носко М. О. із співавторами [5], які аналізують використання інноваційних технологій у формуванні професійних компетентностей фахівців у сфері охорони здоров'я. Окремим напрямом досліджень є формування здорового способу життя серед молоді [3], що розглядає здоровий спосіб життя як ключовий елемент виховання та соціалізації підростаючого покоління, в той час як Griban et al. [6] підкреслюють важливість комплексного підходу до оздоровчо-фітнесової діяльності студентів, визначаючи психологічні та педагогічні аспекти цього процесу.

Важливою складовою професійної підготовки є готовність до міжнародної комунікації. Іваній І. В. із співавт. [2] досліджують це питання, наголошуючи на необхідності володіння іноземними мовами та розвитку міжкультурної компетентності для фахівців фізичної культури і спорту. Значний інтерес у науковців викликає соціально-педагогічний аспект професійної підготовки. Nosko et al. [7] аналізують вплив викладачів на формування здоров'язбережувальних компетентностей молоді, підкреслюючи роль педагогічної взаємодії та соціальної активності студентів. Загалом, сучасні дослідження у сфері професійної підготовки фахівців фізичної культури, спорту та здоров'я людини охоплюють широкий спектр питань — від застосування цифрових технологій до психологічних і педагогічних аспектів формування здорового способу життя. Впровадження інноваційних підходів дозволяє покращити якість підготовки майбутніх спеціалістів, адаптувати їх до вимог сучасного суспільства та сприяти розвитку фізичної культури як важливого елемента громадського здоров'я.

**Мета дослідження** – аналіз та узагальнення сучасних підходів до підготовки фахівців фізичної культури та спорту в Україні, визначення ефективних освітніх технологій, які сприяють підвищенню професійної компетентності випускників.

**Методи дослідження.** Дослідження базується на комплексному підході, який включає аналіз наукових джерел, нормативних документів, анкетування викладачів та студентів, порівняльний аналіз освітніх програм, а також методи педагогічного експерименту та спостереження.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Сучасна професійна підготовка фахівців фізичної культури, спорту та здоров'я людини в Україні базується на інноваційних підходах, що відповідають викликам сучасного суспільства. Важливу роль відіграє використання цифрових технологій та онлайн-платформ для підвищення ефективності навчального процесу. Інтердисциплінарний підхід дозволяє поєднувати знання з психології, медицини, менеджменту та екології. Превентивні методи та профілактика захворювань набувають особливого значення у підготовці фахівців. Значна увага приділяється розробці інклюзивних програм для осіб з інвалідністю та інших соціальних груп. Українські заклади вищої освіти активно впроваджують міжнародні стандарти підготовки спеціалістів. Важливим аспектом є розвиток індивідуалізованих навчальних програм, що враховують особисті потреби студентів. Гейміфікація, симуляційні технології та інтерактивні тренажери роблять навчання більш ефективним і практично орієнтованим. Міжнародна співпраця відкриває можливості для обміну досвідом та стажувань у провідних закладах світу. Впровадження принципів сталого розвитку та екологічних ініціатив також є важливими аспектами сучасної освіти.

З метою оцінки ефективності сучасних підходів до професійної підготовки було проведене опитування серед студентів магістратури та випускників Національного університету «Чернігівський колегіум». Серед опитаних 82% респондентів відзначили, що впровадження цифрових технологій значно покращило якість навчання. В той же час 76% здобувачів освіти вважають, що міждисциплінарний підхід сприяє кращому розумінню професійних викликів. Серед опитаних випускників 65% зазначили, що підготовка в університеті дала їм можливість адаптуватися до змін на ринку праці. Потрібно також зазначити, що 71% респондентів підкреслили важливість навчання методам реабілітації та профілактики захворювань. Також 58% опитаних здобувачів освіти позитивно оцінили врахування розвитку інклюзивного спорту під час викладання освітніх компонентів. Цікавими виявились результати опитування випускників, серед яких лише 63% вважають, що міжнародна співпраця є ключовим фактором у вдосконаленні підготовки спеціалістів. Одночасно 79% студентів наголосили на ефективності індивідуалізованих програм, що дозволяють розвивати особисті навички. Підтримують ідею використання симуляційних технологій у навчальному процесі 68% опитаних, також 54% респондентів вважають, що розвиток екологічних ініціатив у спорті є перспективним напрямом. Серед випускників 73% висловили думку, що поєднання теоретичних знань із практичним досвідом є найбільш ефективним форматом навчання, а 60% студентів зауважили, що гейміфікація покращує мотивацію до навчання. В той же час 66% випускників відзначили, що під час навчання отримали навички управління спортивними організаціями. Здобувачі освіти вважають, що психологічна підготовка є важливим елементом освіти (55% опитаних студентів). Наголосили на необхідності розширення програм обміну з європейськими закладами (70% респондентів) і 61% опитаних відзначили, що сучасні підходи сприяють кращій адаптації до професійної діяльності.

Результати опитування свідчать про позитивний вплив сучасних освітніх підходів на якість підготовки фахівців фізичної культури та спорту. Більшість студентів підтримують цифровізацію освіти, що сприяє гнучкості навчального процесу. Інтердисциплінарний підхід допомагає майбутнім фахівцям розширювати компетенції та готуватися до роботи в різних сферах. Превентивна медицина та реабілітація стають невід'ємною складовою професійної підготовки. Інклюзивний спорт залишається актуальним напрямом, який потребує подальшого розвитку. Використання симуляційних технологій та гейміфікації позитивно впливає на мотивацію студентів. Міжнародна співпраця відкриває нові можливості для підвищення рівня підготовки. Випускники підтверджують ефективність отриманих знань у реальних умовах роботи. Результати опитування вказують на необхідність подальшого вдосконалення навчальних програм відповідно до вимог сучасного ринку праці.

**Висновки.** Сучасні підходи до підготовки фахівців фізичної культури, спорту та здоров'я людини базуються на інтеграції новітніх технологій, інтердисциплінарному підході та персоналізації освіти. Результати опитування підтверджують позитивний вплив цих змін на якість підготовки студентів та випускників. Важливим напрямом залишається розвиток інклюзивних програм та міжнародної співпраці. Використання симуляційних технологій та гейміфікації робить навчальний процес більш ефективним та цікавим. Подальше вдосконалення освітніх методик сприятиме підготовці висококваліфікованих фахівців, здатних ефективно працювати у сфері фізичної культури та здоров'я людини.

**Література**

1. Абдуллаєв А.К., Ребар І.В. Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в сучасних умовах. *Інноваційна педагогіка*. 2019. №1(10). С. 67-70.

2. Іваній І.В., Мехед О.Б. Формування готовності до міжнародної комунікації майбутніх фахівців з фізичної культури та спорту. *Наукові записки*. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: ЦДУ імені Володимира Винниченка, 2023. Випуск 209. С. 22-26.

3. Мехед О. Б. Формування здорового способу життя як важлива частина виховання та соціалізації підростаючого покоління. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.* Вип. 4 (160) : Чернігів, НУЧК, 2019. С. 84-88.

4. Мехед Д.Б., Мехед О.Б., Швидкий А.Л. Роль інформаційно-комунікаційних технологій у мотивації навчальної діяльності студентів. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. Збірник наукових праць.* Випуск 31. Київ-Вінниця : ТОВ: фірма „Планер", 2012. С. 417-422.

5. Носко М.О., Дейкун М.П., Мехед О.Б. Роль сучасних технологій у формуванні професійних компетенцій майбутніх фахівців в галузі охорони здоров'я. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. 26 (182). Чернігів : НУЧК, 2024. С. 113-117.

6. Griban G., Myroshnychenko M., Tkachenko P., Krasnov V., Karpiuk R., Mekhed O., Shyyan V. (2021). Psychological and pedagogical determinants of the students' healthy lifestyle formation by means of health and fitness activities. *Wiadomości Lekarskie*, 74 (5),1074-1078.
doi: 10.36740/WLek202105105

7. Nosko M., Mekhed O., Ryabchenko S., Ivantsova O., Denysovets I., Griban G., Prysyazhniuk S., Oleniev D., Kolesnyk N., Tkachenko P. (2020). The influence of the teacher's social and pedagogical activities on the health-promoting competence of youth. *International Journal of Applied Exercise Physiology*, 9(9), 18-28.

**References**

1. Abdullayev A.K., & Rebar I.V. (2019). Osoblyvosti profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv fizychnoi kultury i sportu v suchasnykh umovakh [Features of professional training of future specialists in physical culture and sports in modern conditions]. *Innovatsiina pedahohika*, *(1)10*, 67-70.

2. Ivanii I.V., & Mekhed O.B. (2023). Formuvannia hotovnosti do mizhnarodnoi komunikatsii maibutnikh fakhivtsiv z fizychnoi kultury ta sportu [Formation of readiness for international communication of future specialists in physical culture and sports]. *Naukovi zapysky. Seriia: Pedahohichni nauky*, *(209)*, 22-26. Kropyvnytskyi: Tsentralnoukrainskyi derzhavnyi universytet imeni Volodymyra Vynnychenka.

3. Mekhed O.B. (2019). Formuvannia zdorovoho sposobu zhyttia yak vazhlyva chastyna vykhovannia ta sotsializatsii pidrostaiuchoho pokolinnia [Formation of a healthy lifestyle as an important part of education and socialization of the younger generation]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Chernihivskyi kolehium" imeni T. H. Shevchenka*, *(4)160*, 84-88. Chernihiv: NUCHK.

4. Mekhed D.B., Mekhed O.B., & Shvydkyi A.L. (2012). Rol informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii u motyvatsii navchalnoi diialnosti studentiv [The role of information and communication technologies in students' learning motivation]. *Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia u pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy*, *(31)*, 417-422. Kyiv-Vinnytsia: TOV Firma "Planer".

5. Nosko M.O., Deikun M.P., & Mekhed O.B. (2024). Rol suchasnykh tekhnolohii u formuvanni profesiinykh kompetentsii maibutnikh fakhivtsiv v haluzi okhorony zdorovia [The role of modern technologies in the formation of professional competencies of future specialists in the field of health care]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Chernihivskyi kolehium" imeni T. H. Shevchenka*, *(26)182*, 113-117. Chernihiv: NUCHK.

6. Griban G., Myroshnychenko M., Tkachenko P., Krasnov V., Karpiuk R., Mekhed O., & Shyyan V. (2021). Psychological and pedagogical determinants of the students' healthy lifestyle formation by means of health and fitness activities. *Wiadomości Lekarskie, 74*(5), 1074-1078. https: //doi.org/10.36740/WLek202105105

7. Nosko M., Mekhed O., Ryabchenko S., Ivantsova O., Denysovets I., Griban G., Prysyazhniuk S., Oleniev D., Kolesnyk N., & Tkachenko P. (2020). The influence of the teacher's social and pedagogical activities on the health-promoting competence of youth. *International Journal of Applied Exercise Physiology, 9*(9), 18-28.

**DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.03к(188).53**

***Омельчук О.В.***
*ORCID iD: https://orcid.org/0000-0003-1771-730X*
*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри здоров'язбережувальної освіти та фізичної рекреації,*
*Український державний університет імені Михайла Драгоманова, м. Київ*
***Білик В.Г.***
*ORCID iD: https://orcid.org/0000-0002-6860-7728*
*доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри*
*здоров'язбережувальної освіти та фізичної рекреації,*
*Український державний університет імені Михайла Драгоманова, м. Київ*
***Василенко К.С.***
*ORCID iD: https://orcid.org/0000-0003-3152-4790*
*доктор філософії, викладач*
*кафедри здоров'язбережувальної освіти та фізичної рекреації,*
*Український державний університет імені Михайла Драгоманова, м. Київ*

## ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ «АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ ТА СПОРТИВНА МОРФОЛОГІЯ»

*Авторами розкрито методи, форми, прийоми інноваційних технологій навчання, використаних при викладанні освітнього компоненту ««Анатомія людини та спортивна морфологія» на лекціях та лабораторних заняттях, які сприяють розвитку у здобувачів освіти критичного мислення, формують досвід творчої та інноваційної діяльності. Викладено досвід застосування інноваційних методів і цифрових освітніх технологій таких як: комп'ютерна презентація, організаційне заняття, тестувальні програми, інформаційно-пошукові системи, проблемно-розвивальні технології та електронні підручники, рольові технології, технології проблемної діяльності.*

*Відмічається що головна мета інноваційних методів навчання завжди полягає у створенні умов для розвитку особистості майбутнього фахівця, формування його інформаційної компетентності, стимулювання творчої та самоосвітньої діяльності.*

*Поєднання традиційних методик викладання навчального матеріалу з освітнього компоненту «Анатомія людини та спортивна морфологія» з ефективним використанням комп'ютерних засобів навчання підвищує інтерес до цієї дисципліни та активізує навчально-пізнавальну діяльність здобувачів освіти.*